

Številka: 451-15/2016-57/628
Datum: 11. 5. 2017

Agencija za energijo izdaja na podlagi 413. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15) na zahtevo stranke, v zadevi spora, vezanega na dostop do sistema na merilnem mestu št., naslednjo

ODLOČBO

1. Ugotovi se, da družba, ni odgovorna za napako v delovanju toplotne črpalke uporabnika, ko je ta 6. 1. 2016 zaradi nesimetričnega priklopa napajanja sama preklpila na delovanje z električnimi grelci, zaradi česar je prišlo do povečane porabe električne energije.
2. O stroških postopka bo odločeno s posebnim sklepom.

Obrazložitev:

Uporabnik sistema elektrike (v nadaljevanju stranka), je z zahtevo z dne 29. 7. 2016, ki jo je Agencija za energijo (v nadaljevanju organ) prejela 1. 8. 2016, sprožil spor, vezan na dostop do omrežja. Stranka je v svoji zahtevi navedla, da je v sporu z distributerjem, ki je med vzdrževanjem omrežja naredil napako, kar je na njenem odjemnem mestu povzročilo bistveno večjo porabo. Tako je bilo 31. 1. 2016 pri popisu števca ugotovljeno, da se je poraba v primerjavi z mesecem prej povečala za skoraj štirikrat in da pri pregledu večjih porabnikov na toplotni črpalki utripa rdeča lučka. Stranka je nadalje navedla, da je serviser na monitorju toplotne črpalke ugotovil, da so bile na črpalki 6. 1. 2016 ob 15.20 zamenjane faze, kar je izklopilo kompresor in so se vklopili trije elektro grelci, ki za ogrevanje porabijo bistveno več energije. Takoj, ko je serviser zamenjal faze, je črpalka pričela delovati s kompresorjem, kar ji je ponovno zmanjšalo porabo energije. Stranka v predmetnem sporu zahteva, da organ ugotovi, da je zaradi delovanja družbe prišlo do napake, ki je povzročila povečano porabo energije toplotne črpalke.

Po prejemu zahteve je organ najprej preizkusil, ali so izpolnjene procesne predpostavke iz 415. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15; v nadaljevanju EZ-1). Na podlagi predloženih listin k zahtevi organ ugotavlja, da je stranka pred sprožitvijo tega spora z dopisom 29. 7. 2016 najprej zahtevala od distribucijskega operaterja, naj ugotovi njene zahteve. Ko je bila njena zahteva s strani distribucijskega operaterja v celoti zavrnjena, je stranka v roku iz drugega odstavka 415. člena EZ-1 vložila zahtevo, da organ odloči v sporu.

Organ je v obravnavani zadevi skladno z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 106/06–ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13; v nadaljevanju ZUP) kot nasprotno stranko v postopku z dopisom št. 451-15/2016-06/628 z dne 2. 8. 2016 pozval, da se pisno izreče o zahtevku stranke ter o vseh dejstvih in okoliščinah ter za svoje navedbe priloži dokaze.

..... je v dopisu št.-869/16-MP z dne 18. 8. 2016 med drugim navedel, da med rednim vzdrževanjem in izvedbo obratovalnih manipulacij (odklopov in priklopov), ki so ga 6. 1. 2016 na objektu RTP, DV 20 kV ter TP 20/0,4 kV izvajali zaposleni, ni prišlo do nepravilnosti, ki bi lahko bile vzrok za uporabnikovo povečano porabo električne energije. Vzdrževalna dela, ki so se izvajala omenjenega dne, so potekala v skladu z delovnim programom št. z dne 24. 12. 2015 in niso posegala v primarne tokokroge 20 kV daljnovoda, zaradi česar bi lahko prišlo do zamenjave faz. Nadalje je navedel, da je na navedeno transformatorsko postajo (TP) priključenih 153 uporabnikov, od katerih imajo nekateri že inštaliran digitalni števec, ki med drugim beleži tudi razne alarme, ki se shranjujejo v samem števcu ter da tega dne na predmetnih števcih odjemalcev ni bilo zaznati alarma napačnega faznega zaporedja (angl. wrong phase sequence).

Stranka je med postopkom vztrajala pri svojem zahtevku in je v zvezi z navedbami pojasnila, da so običajni dovoljeni zamiki le v desetinkah sekunde ter da v desetih letih toplotna črpalka pri normalnem vzdrževanju ni zaznala take napake. Toplotno črpalko je pridobila med leti 2004 in 2006 skupaj s slovenskimi navodili, pri čemer je bilo delovanje toplotne črpalke ves čas brezhibno, dogodek, ki se je pripetil v januarju 2016 pa edini, odkar je lastnik te toplotne črpalke. Navodila za montažo, zagon in vzdrževanje toplotne črpalke medij/voda in voda/voda, Greenline C, D in E v slovenskem jeziku (v nadaljevanju navodilo v slovenskem jeziku) je sicer namenjeno montažerjem in vzdrževalcem oziroma strokovnjakom, pri čemer ni nikjer omenjeno, da je treba ob izpadu električne energije črpalko obvezno pregledati. Stranka kot laični uporabnik ne bi mogla preprečiti nepravilnega delovanja toplotne črpalke zaradi nesimetričnega vklopa trifaznega omrežja, kar je imelo za posledico vpliv na normalno obratovanje toplotne črpalke, saj za to ni ustrezno usposobljena.

Med postopkom je pojasnil, da so bila dela na elektroenergetski infrastrukturi, kot tudi vzpostavitev normalnega obratovanja stanja in s tem napajanje uporabnikov 6. 1. 2016 izvedena brez nepravilnosti, strokovno in v skladu z običajno prakso, tehničnimi predpisi in zakonodajo. Pri stranki ni prišlo do zamenjave faz, alarm manjkajoča napetost (angl. missing voltage) v eni od faz pa je posledica načina priklopa uporabnika na ponovno napajanje. Priklop zadevnega izvoda v TP se izvaja z vstavljanjem enofaznih varovalk, pri čemer je oseba, ki je izvedla ponovni priklop, eno fazo vklopila z nekaj sekundnim zamikom. Takšen način priklopa ob načrtovanih prekinitvah je ustaljena praksa priklopa v NN omrežju, saj se na NN izvode iz TP ne vgrajujejo tripolna stikala. Povsod tam, kjer v omrežju ni vgrajenih tripolnih stikal, je »izpad« oziroma »zamik vklopa« ene od faz (tudi do 6 sekund) tudi običajen pri vklopu odjemalcev na NN omrežju. Vzrok izpada ene faze so lahko preobremenitev, enofazni zemeljski stik in podobno, pri čemer lahko do njega pride kadarkoli v normalnem obratovanju. V zvezi s samim ravnanjem stranke je vztrajal, da bi ta lahko delovala drugače. Navodila namreč uporabnika opozarjajo, da pri ponovnem priklopu napajanja lahko nastopi točno tak primer, kot je nastopil v mesecu januarju 2016, ter da je proizvajalec že predvidel takšno situacijo in bi se stranka morala ustrezno odzvati, saj je na toplotni črpalki indikator vklopljenosti električnih grelcev. Stranka ima možnost pritiska gumba »Ackn«, s čimer bi po pritisku tega gumba črpalka delovala normalno in poseg vzdrževalca ne bi bil potreben. še je opozoril, da ustrezno delovanje električnih naprav, priključenih za odjemnim mestom odjemalca, poznavanje naprave s strani uporabnika ter navodila za uporabnika takšne naprave niso stvar distribucijskega operaterja, dokler takšna naprava ne moti delovanja distribucijskega omrežja.

Organ je v okviru predmetnega upravnega postopka na podlagi 102. in 154. člena ZUP 6. 9. 2016 in 27. 9. 2016 razpisal dva naroka za ustno obravnavo, ki so se ga udeležili vsi vabljeni. Na ustni obravnavi 27. 9. 2017 je zaslišal pričo,, predstavnika podjetja in serviserja stranke (v nadaljevanju priča). V zvezi z odpravljanjem napak je slednji navedel, da kadar naleti na določeno napako, jo popravi, pri tem pa se ne ukvarja s tem, kaj je bil vzrok za nastanek napake, saj vpogleda v to nima in tudi ne more povedati, kakšne so reakcije na te dogodke. V konkretnem primeru je najverjetneje prišlo do aktivizacije alarma napačnega faznega zaporedja zaradi kratkotrajne prekinitve ene od faz, ne pa zaradi napačnega faznega zaporedja. Računalnik na toplotni črpalki stranke je preklopil zaradi napake, ki je takšnega nivoja, da zahteva potrditev s strani uporabnika. V zvezi s predloženo izjavo predstavnika podjetja z dne 9. 2. 2016, da toplotna črpalka Greenline HT plus C5 proizvajalca IVT Industrier AB v primeru napačnega zaporedja faz avtomatsko preide na ogrevanje z električnimi grelci, je priča izjavila, da navedena izjava sicer drži, da pa do tega lahko pride tudi zaradi izpadov v trenutku meritev (izpad električnega toka) in da to ni normalna prekinitev elektrike, saj v tem primeru pride do drugih alarmov. Predložena navodila za montažo in zagon so sicer za novejšo toplotno črpalko, saj so malenkostne spremembe v elektronskem vezju oziroma strojni opremi, pri čemer pa je možno, da to ne velja za konkretno toplotno črpalko.

Na predlog stranke je organ s sklepom št. 451-15/2016-30/628 z dne 2. 11. 2016 postavil tudi sodnega izvedenca, (v nadaljevanju izvedenec). Izvedenec je 5. 12. 2016 izdal Izvedensko mnenje in izvid, v katerem je odgovoril na zastavljena vprašanja. V konkretnem primeru gre za obratovalna stanja, ki jih je sicer moč pričakovati, vendar ne v smislu prilagajanja laičnega uporabnika tako, da na vsa mogoča nenormalna obratovalna stanja prilagodi ravnanje z lastniškimi napravami in aparati, ker je to nemogoče. Sama napovedana prekinitev dobave električne energije ni privedla do nepravilnega delovanja strankine toplotne črpalke (zaradi prekinitve ene od faz), temveč je do nepravilnega delovanja prišlo zaradi neustreznega ponovnega vklopa dobave električne energije, in sicer zaradi zamika vklopa faze. Šlo je nesimetričen priklop trifaznega sistema, pri čemer sta dve fazi bili vklopljeni istočasno, ena pa z zamikom cca. 6 sekund, kar je imelo za posledico vpliv na normalno obratovanje toplotne črpalke uporabnika. Iz navodil za obratovanje in vzdrževanje toplotne črpalke (Greenline HT Plus C and E, Guide to installation, commissioning and maintenance, art. št. 290410-29, Version: 1.1. na strani 37 (v nadaljevanju navodilo) izhaja, da nadzorna enota toplotne črpalke pri neistočasnem vklopu vseh treh faz lahko javi (napačen) alarm napačnega faznega zaporedja. V posledici tega to pomeni, da toplotna črpalka zazna takšno delovanje kot priklop z drugačnim faznim zaporedjem in smerjo vrtenja ter preklopi na režim ogrevanja z električnimi grelci v izogib morebitnemu poškodovanju motorja (zaradi napačnega vrtenja). Ponastavitev je mogoča izključno le ob asistenci vzdrževalca oziroma pooblaščenega serviserja toplotne črpalke.

Na ustni obravnavi 24. 1. 2017 je izvedenec predstavil svoje izvedensko mnenje ter dodatno pojasnil, da je toplotna črpalka zaznala napačno fazno zaporedje, zaradi česar se pri navodilih na strani 37 upošteva stanje pod naslovom »3-phase incorrect«, pod primerom »possible cause 2«, saj je prišlo v konkretnem primeru do odklopa vseh treh faz, čemur je sledil nesimetričen priklop trifaznega sistema napetosti. S strani prodajalca oziroma monterja toplotnih črpalk bi morala biti priložena navodila za uporabo v slovenskem jeziku, stranka pa bi morala biti seznanjena z navodili za rokovanje in najpogostejšimi vzroki za nepravilno delovanje ter njihovo odpravo. V

zakonodaji sicer nikjer ne piše, kakšen je trifazni vklop nizkonapetostnega izvoda in kakšen mora biti priklop glede simetrije trifaznega sistema napetosti.

Organ je v obravnavani zadevi preučil zahtevo stranke, vse navedbe in predložena dokazila, s katerimi je stranka dokazovala dejstva ter izvedensko mnenje. Na podlagi dejanskega stanja, ugotovljenega v posebnem ugotovitvenem postopku, in dokazov, na katerega je le-to oprto, ter ob uporabi zakonskih in podzakonskih predpisov, ki se nanašajo na obravnavano zadevo, organ ugotavlja, da je bistveno vprašanje, ki ga je treba rešiti v konkretnem upravnem postopku, ali je za napako v delovanju strankine toplotne črpalke odgovoren

Organ uvodoma ugotavlja, da je nesporno, da je 6. 1. 2016 na objektu TRP, DV 20 kV ter TP 20/0,4 kV izvedel redno vzdrževanje in izvedbo obratovalnih manipulacij (odklopov in priklopov). Prav tako je bilo v konkretnem primeru nesporno ugotovljeno, da 6. 1. 2016 na strankinem prevzemno - predajnem mestu ni nastopil priklop napajanja v napačnem faznem zaporedju (kot je stranka najprej zatrjevala), temveč je šlo v konkretnem primeru za nesimetričen priklop trifaznega sistema, pri čemer sta bili dve fazi vklopljeni istočasno, ena faza pa z zamikom 6 sekund. Ob tem organ, tako kot izvedenec, ugotavlja, da način priklopa simetrije posameznih faz ni določen z zakonodajo.

Kot ugotavlja izvedenec (pri čemer organ nima razloga, da bi podvomil o njegovem strokovnem in utemeljenem izvedenskem mnenju, ki mu v celoti sledi), je toplotna črpalka zaradi nesimetričnega priklopa napajanja javila napako »3-phase incorrect« (napačno fazno zaporedje) ter nato prešla v režim ogrevanja z električnimi grelci. Pri tem se izvedenec (na izvedensko mnenje se v postopku sklicuje tudi stranka sama) sklicuje na navodila v angleškem jeziku, iz katerih je razvidno, da toplotna črpalka javi omenjeno napako v primeru napačnega faznega zaporedja ali prekinitev napajanja v eni ali dveh fazah. Ob pregledu navodil organ tudi sam ugotavlja, da se v obeh primerih toplotna črpalka avtomatsko zažene potem, ko je napaka odpravljena, pri čemer nepravilno fazno zaporedje razumljivo lahko odpravi samo strokovno usposobljena oseba – električar. Da je računalnik na strankini toplotni črpalci preklopil zaradi napake, ki je takšnega nivoja, da zahteva potrditev s strani uporabnika, je potrdila tudi v postopku zaslišana priča, ki servisira toplotno črpalko stranke.

Organ nadalje ugotavlja, da se zgornje navedbe skladajo tudi z uporabniškimi navodili v slovenskem jeziku (stran 21), ki jih je naknadno predložila stranka, in navajajo, da bi se toplotna črpalka po vzpostavitvi normalnega napajanja v vseh treh fazah morala samodejno vklopiti. Dejansko namreč ni prišlo do napačne priključitve (zamenjave) faz na toplotni črpalci, ampak do napačnega alarma toplotne črpalke zaradi nesimetričnega priklopa napajanja (zakasnitve priklopa ene od faz), kot je razvidno tudi iz registra izpisov vseh pametnih števecov za obdobje od 1. 12. 2015 do 29. 2. 2016 za vse odjemalce, ki so vezani na isti NN izvod kot stranka in iz katerih izhaja, da v navedenem času noben števec ni zabeležil alarma »wrong phase sequence« (napačno zaporedje faz), vsi števci pa so zabeležili enak čas prekinitev ter ponovnih priklopov napajanja v kombinaciji z alarmom »missing phase« (prekinitev napajanja) v eni od faz v času 6 s, iz česar je mogoče utemeljeno sklepati na zamik ponovnega priklopa v eni od faz oziroma nesimetrični priklop ponovnega napajanja.

Organ sledi mnenju izvedenca, da od laičnega uporabnika ni mogoče pričakovati, da na vsa mogoča nenormalna obratovalna stanja prilagodi ravnanje z lastniškimi napravami in aparati in da je ponastavitev delovanja naprav in aparatov (konkretno toplotne

črpalke) mogoča le ob asistenci vzdrževalca oziroma pooblaščenega serviserja toplotne črpalke, kar pa je v konkretnem primeru tudi bilo izvedeno. Ne glede na navedeno pa organ meni, da se od vsakega (tudi laičnega) uporabnika pričakuje, da se ob nakupu določene naprave ali aparata seznani z navodili za rokovanje in najpogostejšimi vzroki za nepravilno delovanje in njihovo odpravo in to prav zaradi tega, da ob nastopu določenih obratovalnih stanj takšna stanja zazna in v skladu z navodili ustrezno ukrepa (bodisi sam ali pokliče asistenco).

Organ se tudi strinja z navedbo stranke, da kot laični uporabnik ne bi mogla preprečiti nepravilnega delovanja toplotne črpalke, ki je nastopilo zaradi nesimetričnega vklopa trifaznega omrežja. Vendar pa organ ne more slediti njeni navedbi, da so navodila v slovenskem jeziku, ki jih je naknadno priložila, namenjena montažerjem in vzdrževalcem in ne uporabniku, saj je na strani 2 navodil v slovenskem jeziku natančno razvidno, da so ta navodila namenjena uporabniku. Navedeno je razvidno tudi iz navodil, na katere se je pri izdelavi izvedenskega mnenja oprl tudi sam izvedenec, in sicer je razvidno, da so navodila posebej ločena na strani, ki se tičejo uporabnika samega (od strani 5 do strani 39) in na strani, ki so namenjene inštalaterjem (od strani 40 dalje). Pri tem organ ugotavlja, da je bila napaka, ki jo je javila strankina toplotna črpalka, zaznamovana z utripanjem rdeče diode na kontrolni plošči in izpisom kode napake na zaslonu nadzorne plošče. V navodilih je ta napaka in ravnanje uporabnika v primeru nastopa te napake natančno opisana na 37. strani, kjer se uporabnika opozarja, da lahko toplotna črpalka v primeru nesimetričnega vklopa napajanja to zazna kot napačno zaporedje faz in je treba v primeru alarma napačnega faznega zaporedja pritisniti gumb za resetiranje alarma. Iz navedenega zapisa se tako da ugotoviti, da je proizvajalec te toplotne črpalke nastanek takšne situacije predvidel in za to tudi določil ravnanje uporabnika v primeru nastopa takšne situacije. Toplotna črpalka je kot vsaka naprava (tako določajo tudi predpisi) imela priložena navodila za uporabo v slovenskem jeziku, pri čemer so ta navodila namenjena uporabniku te naprave, predvsem z namenom pravilnega upravljanja naprave. Ker vsaka navodila poleg predstavitve produkta vsebujejo tudi navodila glede ravnanja uporabnika v primeru, da nastopi določena situacija, se od vsakega lastnika določene naprave pričakuje, da z njo ravna kot dober gospodar in delovanje te naprave tudi redno preverja ter ob nastopu določenega dogodka, ki povzroči nepravilno ali drugačno delovanje naprave, bodisi ukrepa v skladu z navodili sam bodisi pokliče pooblaščenega serviserja ali napravo odnese na popravilo. V konkretnem primeru bi tako stranka kot dober gospodar morala vsaj ob prekinitvi električne energije 6. 1. 2016 in po tem večkrat preveriti delovanje toplotne črpalke in ne le ob mesečnem odčitavanju merilnih podatkov, kot je bilo ugotovljeno v konkretnem postopku.

Glede na vse navedeno organ ugotavlja, da v konkretnem primeru ni izkazana odgovornost za napako v delovanju toplotne črpalke, ko je le-ta 6. 1. 2016 zaradi nesimetričnega priklopa napajanja sama preklpila na delovanje z električnimi grelci, in da je odgovornost za večjo porabo energije v celoti na strani stranke. Ob tem organ ponovno izpostavlja, da je takšno situacijo proizvajalec toplotne črpalke predvidel, saj je nastop takšnega dogodka oziroma delovanje toplotne črpalke in ukrepanje uporabnika ob nastopu tega dogodka jasno zapisano v navodilih. Zaradi navedenega je organ odločil tako, kot izhaja iz 1. točke izreka te odločbe.

O stroških postopka bo odločeno naknadno s posebnim sklepom, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU:

Zoper to odločbo na podlagi prvega odstavka 418. člena EZ-1 pritožba ni dovoljena. Zoper to odločbo je dopusten upravni spor, ki se sproži z vložitvijo tožbe v 30 dneh po prejemu te odločbe, in sicer neposredno pisno pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, ali na zunanjih oddelkih ustavnega sodišča glede na sedež ali prebivališče tožnika, lahko pa se pošlje navedenemu sodišču po pošti. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto. Tožba se vloži v toliko izvodih, kolikor je strank v postopku. Tožbi je treba priložiti upravni akt, ki se izpodbija, v izvirniku, prepisu ali kopiji.

V upravnem sporu je na podlagi Zakona o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16 in 10/17 – ZPP-E) ob vložitvi tožbe potrebno plačati sodno takso, in sicer po tarifni številki 6111 v znesku 148 evrov. Taksa se plača na transakcijski račun sodišča, št. 01100-8450088976.